

System práva a charakteristika vybraných právních odvětví

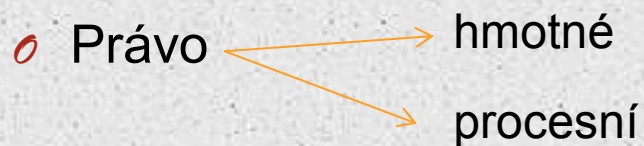
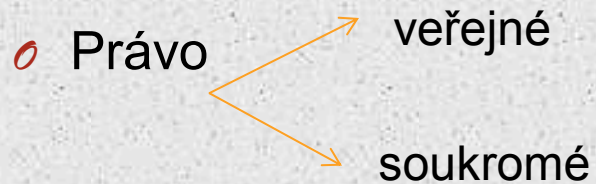
Ing. Mgr. Tomáš Klusák

Obsah přednášky

- o Systém práva
- o Právo hmotné vs. právo procesní
- o Právo soukromé
- o Právo veřejné

System práva

- o Je obsahové uspořádání právních předpisů
- o PP jsou řazeny dle toho, kterou společenskou oblast upravují
- o Nejobecnější členění

Právo hmotné

- o PN určují jaká práva a povinnosti mají Ti, jimž jsou určeny
- o Příklad hmotněprávního kodexu je OZ
- o Příklad: Nájemní smlouva a odpovídající práva a povinnosti nájemce a pronajimatele

Právo procesní

- o PN určují, jak je třeba právo uplatnit a jak je třeba v procesu postupovat
- o Jak postupovat v občanskoprávním řízení či správním řízení
- o Procesní normy jsou normy odvozené, bez práva hmotného nemají smysl
- o Př.: OSŘ či TŘ

Teorie pro rozlišení SP a VP

- o Teorie mocenská
 - o v jakém poměru jsou účastníci právního vztahu (rovnost, nadřízenost vs. podřízenost)
- o Teorie zájmová (Ulpianova)
 - o Čí zájem je sledován
 - o Veřejný vs. soukromý
- o Teorie organická
 - o Zda pohlíží na subjekt jako na člena veřejnoprávní korporace či nikoliv.

Právo soukromé

Rovné
postavení

subjektů

Soukromé právo

- o Subjekty:
 - o F.O.
 - o P.O. (obchodní společnosti, družstva)

Zásady soukromého práva

- o Zásada autonomie vůle
- o Vše je dovoleno, co není výslovně zakázáno
- o Zásada dispozitivnosti
- o Zásada demokratismu soukromého práva
- o Zásada ekvity: zásada dobrých mravů, zásada zákazu zneužití subjektivních práv

Zásady soukromého práva

- o Zásada jistoty soukromoprávního obratu
(dobrá víra, lex in retro non agit, ochrana nabytých práv..)
- o Zásada prevence
- o Zásada *vigilantibus iura scripta sunt*

Východiska pro zásady SP

- o **svoboda**
- o **rovnost** (s tendencí k solidaritě, a tedy k určité míře nerovnosti), přičemž tyto dva pilíře představují vzájemné protiklady, které jsou korigovány
- o **přiměřenost** jako nástrojem vyvažování míry zásahů do svobody osoby a rozsahu uplatnění principu rovnosti (příležitostí, zbraní či cílů)
- o Uvedené pilíře **hierarchické uspořádání**, Jejich společným cílem je – obecně vzato – **spravedlnost** (někdy ztotožňovaná s ekvitou)

Odvětví soukromého práva

- o Občanské právo hmotné
- o Rodinné právo
- o Obchodní právo
- o Pracovní právo
- o Pozemkové právo
- o Družstevní právo
- o Mezinárodní právo soukromé

Odvětví soukromého práva

- o Občanské právo
 - o Soubor PN upravující majetkové vztahy FO a PO, mezi FO, PO a státem a vztahy vyplývající z práva na ochranu osobnosti
 - o Příklad: Majetková práva a závazkové vztahy
- o Obchodní právo
 - o Postavení podnikatelů, obchodní závazkové vztahy a další vztahy, jež souvisí s podnikáním
 - o Příklad: vznik s.r.o. , převod obchodního podílu

Odvětví soukromého práva

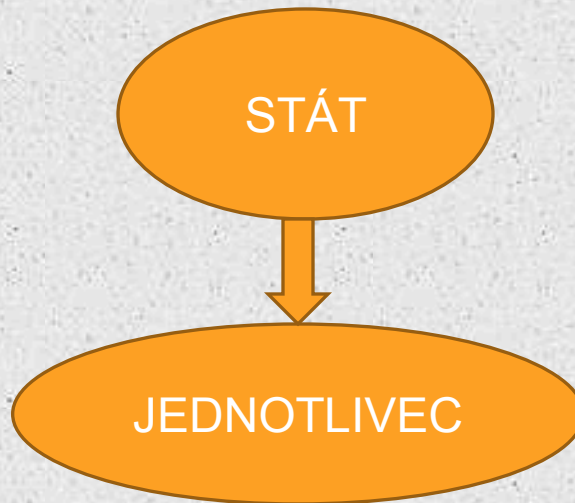
- o Rodinné právo
 - o Otázky manželství, vztahy mezi manžely, mezi rodiči a dětmi a vztahy, jež vznikají při náhradní rodinné výchově
- o Pracovní právo
 - o Pracovněprávní vztahy a vztahy, jež s výkonem práce souvisí
 - o Vztahy z pracovního poměru, dovolená, mzda, ochrana zdraví při práci

Odvětví soukromého práva

- o Pozemkové právo
 - o Pozemkové právo řeší právní vztahy k nemovitostem a půdě. Je v něm zahrnuta: účelová kategorizace půdy, územní plánování ochrana pozemků, pozemkové vlastnictví a užívání, zvláštní režimy užívání pozemků dle druhů, zápis práv do KN
- o Mezinárodní právo soukromé
 - o Soubor PN upravující soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem

Veřejné právo

- o PN, jež upravují vztah mezi státem a jeho orgány na jedné straně a mezi občany, jež v tomto státě žijí

Veřejné právo

- o Nerovné postavení subjektů právního vztahu
- o Jeden subjekt vystupuje vůči druhému s příkazy, zákazy, donucení
- o Charakteristické znaky:
 - o Vše, co není dovoleno, je zakázáno
 - o Kogentnost norem

Odvětví veřejného práva

- o Ústavní právo
- o Správní právo
- o Trestní právo
- o Finanční právo
- o Právo životního prostředí
- o Občanské právo procesní
 - o V právní teorii sporná oblast

Odvětví veřejného práva

- o Ústavní právo
 - o Soubor PN, jež upravují nejdůležitější vztahy ve státě, zejména základní práva a svobody občanů, uspořádání státu a rozdělení státní moci a její výkon.
- o Správní právo
 - o Je nejrozsáhlejší odvětví. Upravuje postavení a chování subjektů ve vztazích při realizaci výkonné moci ve státě, a to hlavně ve sféře veřejné správy.

Odvětví veřejného práva

- o Trestní právo(hmotné a procesní)
 - o TPH upravuje trestněprávní odpovědnost subjektů. V obecné části stanoví, co je trestný čin a vymezuje, jaké tresty mohou být za TČ uloženy.
 - o TPP upravuje postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly zjištěny a pachatelé byli náležitě potrestáni

Odvětví veřejného práva

- o Finanční právo
 - o Soubor PN, jež upravuje finanční hospodaření státu a jeho jednotlivých veřejnoprávních subjektů
 - o Fiskální část FP
 - o Berní právo, rozpočtové právo, celní právo
 - o Nefiskální část FP
 - o Devízové právo, měnové právo, veřejné bankovní právo

Odvětví veřejného právo

- o Občanské právo procesní
 - o Soubor PN, jež upravují závazný postup soudů při řešení sporů a poskytování ochrany ohroženým a porušeným subjektivním právům a jiným zákony chráněným zájmům účastníků řízení, stanoví jaké jsou jejich vztahy k sobě navzájem i k jiným osobám zúčastněným na řízení, a dále jaké jsou povinnosti těchto subjektů.
 - o Hlavní pramenem je OSŘ

Otázky???

Two pushpins are visible at the top corners of the paper, one on the left and one on the right. The paper is light gray with a subtle grid pattern.

Děkuji za pozornost

Literatura

- o TOMANCOVÁ, SCHELLE K., SCHELLEOVÁ, I., HYNŠT, A.: *Základy práva (nejen) pro školy*. Jaroslava Tomancová a kolektiv. 1. vyd. Boskovice: ALBERT, 2007. 360 s. Právo. ISBN 80-73-26-110-3
- o GERLOCH, A.: *Teorie práva*. 5 vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 312 s. ISBN 978-80-7380-233-2
- o HURDÍK, Jan - FIALA, Josef - HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Úvod do soukromého práva*. 2., rozš. a upr. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2002. 158 s. (Edice učebnic PrF MU v Brně ; č. 294). ISBN 80-210-2976-5.